

CIVISTI

Európai uniós projekt az európai tudomány és technológia témájában az Európai Bizottság 7. Keretprogramjának támogatásával

A magyar polgárok második találkozásának összefoglalója

2010. október 16. Pomáz, Magyarország

Partnerek:

Dán Technológiai Tanács,
Koppenhága, Dánia
Kapcsolat: Lars Klüver
LK@Tekno.dk
www.tekno.dk

TEKNOLOGI-RÅDET

Nemzeti Piackutatási Központ
Helsinki, Finnország
Kapcsolat: Mikko Rask
Mikko.Rask@ncrc.fi
www.kuluttajatutkimuskeskus.fi

Flamand Parlament Társadalom és Technológia Intézete
Brüsszel, Belgium
Kapcsolat: Robby Berloznik
robby.berloznik@vlaamsparlement.be
www.samenlevingentechnologie.be

Máltai Tudományos és Technológiai Tanács
Villa Bighi, Kalkara, Málta
Kapcsolat: Brian Warrington
brian.warrington@gov.mt
www.mcst.gov.mt

Alkalmazott Kutatási és Kommunikációs Alapítvány
Szófia, Bulgária
Kapcsolat: Zoya Damianova
zoya.damianova@online.bg
www.arcfund.net

Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet
Budapest, Hungary
Kapcsolat: Bakonyi Eszter
bakonyi@median.hu
www.median.hu

Oszták Tudományos Akadémia Technológiai Felmérések Intézete,
Bécs, Ausztria
Kapcsolat: Walter Peissl
wpeissl@oeaw.ac.at
www.oeaw.ac.at/ita

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. A magyar polgárok második találkozója	5
2. Érvényességvizsgálat.....	7
2.1. <i>Részletes leírás</i>	8
A 25. javaslat érvényességvizsgálata	8
A 26. javaslat érvényességvizsgálata	10
A 27. javaslat érvényességvizsgálata	13
2.2. <i>Az érvényességvizsgálat összefoglalása</i>	16
3. A szakértői javaslatok fontossági sorrendje	19
Melléklet.....	23
<i>Az érvényességvizsgálathoz használt három szakértői javaslat és három jövőkép</i>	23
<i>A fontosság szerinti sorba rendezéshez használt 27 szakértői javaslat rövidített változata</i>	27
<i>Szótár</i>	31

Bevezetés

A CIVISTI projektet az Európai Bizottság támogatja az FP7 Tudomány a társadalomban programja keretében. A projekt célja új, felmerülő EU-s K+F szakpolitikai témák meghatározása. Ehhez hét európai országban (Dánia, Ausztria, Flandria/Belgium, Finnország, Málta, Bulgária, Magyarország) szervezzük meg az európai polgárok találkozóit, hogy feltárjuk a jövőre vonatkozó elképzeléseiket, majd ezeket releváns és hosszú távú tudományos, technológiai és innovációs témákká alakítsuk át. Az eredmények segítik majd a Bizottságot az FP8-as programjának megtervezésében (8. keretprogram).

A CIVISTI projekt másik fontos célja az, hogy közvetítsen a különböző csoportok: az európai uniós polgárok, a szakértők és a politikusok között. A CIVISTI-kutatást végző nemzetközi csapat kidolgozott egy módszertant arra, hogy hogyan közelítsen ezekhez a különböző társadalmi csoportokhoz és hogyan szólítsa meg őket. Emellett igyekezett megküzdeni azzal a kihívással, hogy ezek a különböző csoportok mennyire másként fejezik ki magukat, mennyire máshogy értelmezik az egyes fogalmakat és elképzeléseket.

A kutatás első lépéseként a részt vevő hét országban megtartottuk a polgárok első találkozóit, amelyeken jövőképeket fogalmaztak meg: az 50 év múlva megvalósuló, kívánatosnak tartott jövővel kapcsolatban milyen reményeik, álmaik és aggodalmaik vannak. Második lépésként különböző szakterületről érkező kutatók és szakértők a jövőképeket lefordították kutatási kérdésekre és szakpolitikai elképzelésekre, majd pedig ezekből tudományos és szakpolitikai javaslatokat fogalmaztak meg. A kutatás harmadik fázisában megtartottuk a polgárok második találkozóit mind a hét részt vevő országban, hogy érvényesség szempontjából megvizsgálják az adott országban kidolgozott jövőképek alapján megfogalmazott szakértői javaslatokat, valamint fontosság szerint sorba rendezzék az összes javaslatot. Az utolsó lépés majd az lesz, hogy a CIVISTI-kutatás nemzetközi csapata egy szakpolitikai workshop keretében bemutatja az eredményeket a politikusoknak Brüsszelben.

Ez a mostani kutatási összefoglaló bemutatja, hogy hogyan zajlott a munka folyamata, és milyen eredmények születtek a magyar polgároknak a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet által szervezett második találkozásán.

Végül a Medián stábjá és munkatársai nevében szeretnénk köszönetet mondani a második találkozó minden résztvevőjének:

Bakonyi Eszter kutatásvezető, a CIVISTI projekt magyarországi szervezője

Hann Endre, a Medián igazgatója

Hubay Csilla, a Medián moderátora

Keczeli Zsuzsanna, a Medián kutatásszervezője

Kiss Kinga, a Medián moderátora és a polgárok második beszélgetésének vezetője

Linzenbold Ildikó, a Medián moderátora

A projektről további információk olvashatók magyar és angol nyelven a www.median.hu, valamint a www.civisti.org honlapokon.

1. A magyar polgárok második találkozója

A CIVISTI projektben a magyar polgárok második találkozására 2010. október 16-án került sor egy Budapesthez közeli községben, Pomázon, a Teleki-Wattay Kastélyban. A nap bemelegítő beszélgetéssel indult, hogy minden résztvevő újra bele tudjon helyezkedni a CIVISTI-kutatásba. Ezt követően két nagyobb egységből állt a program: a polgárok jövőképei alapján megfogalmazott szakértői javaslatok érvényességvizsgálatából, valamint a fontosság szerinti rangsorolásukból.

A bevezető részben minden résztvevő és a szervezők is bemutatkoztak és elmesélték, hogy mi történt velük az első találkozó óta. Sajnos azok a magyar szakértők, akik részt vettek a CIVISTI nemzetközi szakértői workshopján, személyes okokból nem tudtak eljönni erre a mostani rendezvényre, ezért a kutatás szervezői mesélték el és mutatták be fényképekkel, hogy hogyan zajlott a munka és milyen eredménnyel fejeződött be – azaz hogy milyen folyamat során születtek meg a szakértői javaslatok. A következő lépés az volt, hogy a polgárok kiscsoportokban dolgozva az érvényességük szempontjából értékelték azokat a javaslatokat, amelyek valamelyik magyar jövőkép alapján születtek. Az érvényességvizsgálat célja annak megismerése volt, hogy a polgárok mennyire érzik úgy, hogy a szakértők megértették és megjelenítették az ötleteiket és a gondolataikat a javaslatokban, illetve hogy a javaslat mennyire segíti azt, hogy a jövőképük megvalósuljon. A csoportos beszélgetéseket moderátorok segítették, és a csoportok minden javaslatot a CIVISTI kutatói által előre meghatározott három kritérium alapján értékelték: 1) hűség, ami azt jelenti, hogy a javaslatban mennyire jelenik meg a jövőképben lévő ötlet, gondolat; 2) megvalósítás, ami azt vizsgálta, hogy a javaslat mennyire segíti a jövőkép megvalósulását; 3) kívánatosság, amely már bevezetője volt a délutáni programnak és arról szólt, hogy a polgárok mennyire szeretnék, ha a javaslat megvalósulna. A délután azzal kezdődött, hogy Havas Attila tudomány- és technológiapolitikával, valamint innovációval foglalkozó kutató mesélt a résztvevőknek az európai uniós szinten zajló tudományos és technológiai kutatások, fejlesztések néhány fontos kérdéséről, valamint arról, hogy a CIVISTI projekt miért más, miben más, mint a többi ilyen témájú kutatás. A polgárok kérdéseire is válaszolt, és beszélgetett velük a témáról. Ezt követően kezdődött el a délutáni munka, amelynek során a szakértői workshopon készült javaslatokat kellett a polgároknak fontosság szerint rangsorolni. Ehhez a moderátorok bemutatták a szakértők által megírt javaslatokat, kivéve azt a hármat, amelyet a polgárok a délelőtt folyamán már értékelték. Ezután a résztvevők szavaztak a hét legjobb javaslatra, majd pedig közösen megvitatták a szavazás eredményét. A következő lépés az lesz, hogy ezekhez az eredményekhez hozzátesszük a CIVISTI-kutatásban részt vevő további hat ország eredményeit, és egy szakpolitikai workshop keretében átadjuk őket a politikusoknak Brüsszelben.

A beszélgetésen az eredeti 22 fős csoportból 14-en vettek részt, valamint az egyik résztvevő segítséggel élő hozzátartozója, de az ő válaszait nem tettük be a többi vélemény mellé és nem vontuk be az elemzésbe sem. Emellett az egyik résztvevő a beszélgetés előtt nem sokkal elhunyt, ezért a magyarországi szervezők és a projekt dán koordinátorai úgy döntöttek, hogy meghívják az özvegyét, aki végig követte a CIVISTI-kutatás folyamatát és megkapta azokat a tájékoztató anyagokat, amelyeket a szervezők minden résztvevőnek elküldtek a találkozó előtt. Így a csoportnak és az elhunyt résztvevő feleségének is lehetősége volt arra, hogy valamennyire feldolgozza a történeteket. Különböző személyes okokból a többi résztvevő nem tudott eljönni a megadott időpontban a magyar polgárok második beszélgetésére. A csoport összetétele is megváltozott ezáltal: az első alkalommal jelentősen több volt a férfi résztvevő, mint a nő, a második alkalomra viszont ez a különbség eltűnt. Másrészről viszont az első beszélgetésen ugyanolyan arányban voltak jelen fiatalok és idősebbek, a második alkalommal viszont több volt a csoportban az idősebb ember. Lehetett hatása a mostani beszélgetésre annak is, hogy – mint a résztvevők maguk

beszámoltak erről – a polgárok első találkozója után elkezdtek jobban odafigyelni az európai hírekre és ügyekre, tájékozottabbak és tudatosabbak lettek a közösségi és társadalmi kérdésekben. Az egyik résztvevő például elmesélte, hogy az első találkozó után elkezdte szelektíven gyűjteni a szemetet, mert a beszélgetések során megértette, hogy a jövőnkkel kapcsolatos kockázatokat és költségeket közösen kell vállalnunk. Érdekes, hogy körülbelül tíz nappal a második találkozó előtt történt egy környezeti baleset, amelyről a szakértők azt mondták, hogy az elmúlt évtizedek legsúlyosabb magyarországi környezeti katasztrófája volt. A résztvevők is szóba hozták a beszélgetésen, hogy ez az esemény is azt példázza, mennyire fontos a környezet, a szolidaritás és a közös cselekvés a jövőnk érdekében.

Végül, de nem utolsósorban a Medián nevében szeretnénk köszönetet mondani a polgároknak a munkájukért, a lelkesedésükért és a kreativitásukért, valamint a tudománnyal és technológiával foglalkozó kutatóknak az értékes segítségéért. Név szerint pedig a következőknek:

Balázs Róbert
Balogh Anita
Csobádi Lajos
Dénes László
Fábián Attila
Györgyövcics József
Juhász Gabriella
Kavecz Attiláné Zsóka
Nagy Jenő
Németi Cecília
Őze Józsefné Ica
Rab Edina
Urfi István
Virágos József

Havas Attila, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság-tudományi Intézetének tudományos főmunkatársa

A résztvevők érkezése a beszélgetés helyszínére

2. Érvényességvizsgálat

Ebben a fejezetben a magyarországi felmérésben elvégzett érvényességvizsgálatot mutatjuk be. Az érvényességvizsgálat fő kérdése az volt, hogy milyen kapcsolat van a polgárok által készített jövőképek és a szakértők által megírt javaslatok között. A három magyar jövőkép és a hozzá tartozó három szakértői javaslat teljes terjedelemben megtalálható a Mellékletben, itt csak a rövidített változatukat, illetve a címüket közöljük.

A polgárok második találkozásának résztvevői először kisebb csoportokra oszolva elolvasták és egyénileg értékelték az eredeti jövőképet és a szakértői javaslatot. Ezt követően a csoportnak elmondták a véleményüket és megbeszélték az érveket és ellenérveket. Minden csoportban jelen volt egy moderátor, hogy koordinálja a beszélgetést és jegyzetelje az elhangzottakat. Ebben a fejezetben megpróbáljuk összefoglalni az érvényességvizsgálatnak ezt a nagyon bonyolult és összetett folyamatát. Minden egyes javaslat esetében végigmegyünk az érvényességvizsgálat folyamatán a következő módon: bemutatjuk az egyénileg végzett munkát, a csoportban végzett munkát, valamint a csoportdinamika szerepét abban, hogy a társas interakció hatására hogyan változtak az egyénileg kialakított vélemények. Ezekon a munkafolyamatokon a javaslatok érvényességének vizsgálatához a CIVISTI kutatói által kidolgozott kritériumok alapján megyünk majd végig. Az érvényességvizsgálat minden esetben egyéni pontozással, osztályozással kezdődött, de ezeket a pontszámokat nem fogjuk részletesen elemezni, mert ez csak segédeszköz volt ahhoz, hogy beindítsuk a javaslatok értékelésének folyamatát.

Miután bemutattuk az érvényességvizsgálat folyamatát, minden egyes, magyar jövőképhez tartozó szakértői javaslat esetében összefoglaljuk a munka legfontosabb eredményeit. Röviden bemutatjuk a polgárok legfontosabb érveit és ellenérveit a javaslatok hűségével és megvalósíthatóságával kapcsolatban, majd pedig azt, hogy melyiket mennyire találták kívánatosnak vagy nem kívánatosnak. Ez utóbbi szempont pedig már átvezet a délutáni munkához, amikor a polgárok fontossági sorrend szerint rendezték a szakértői javaslatokat.

A résztvevők köszöntése és a bemutatkozás

2.1. Részletes leírás

A 25. javaslat érvényességvizsgálata

A 25. javaslat

Integrált európai szakpolitikák a munka megosztásáról

Az új munkavégzési módok iránti igény szükségessé teszi, hogy európai szinten összehangolják az új munkavégzési modelleket és foglalkoztatáspolitikát. Az új, összehangolt európai munkavégzési modelleket interdiszciplináris kutatások és a különböző munkavégzési modelleket összehasonlító, már meglévő nemzetközi vizsgálatok alapján kell kidolgozni.

Kapcsolódó jövőkép: 53. Egy boldog nap – 2045. április 16. kedd

Az érvényességvizsgálat folyamata

1. szempont: hűség

1. csoport: amikor a résztvevők egyénileg dolgoztak, általában pozitívan ítélték meg (3x4 pont, 3, 5) a javaslat jövőképhez való hűségét arra hivatkozva, hogy a jövőkép lényegesebb elemeit lefedte a javaslat, ilyen például a családi életmód és az életstílusok változása, a várható élettartam növekedése, valamint a szabadidő aktív eltöltése. Néhány kritikát is megfogalmaztak arról, hogy a javaslat inkább csak egy álom, de nem elég valószínű, és nem elég részletes.

Amikor a résztvevők csoportban dolgoztak, jobban kibontották az érveiket és több dolgot említettek mind mellette, mind ellene. Úgy gondolták, hogy a javaslat hű maradt a jövőképhez a következő területeken: a munka újfajta értelmezése és megosztása; egy új típusú családi életmód, amely figyelembe veszi a család és a családi időbeosztás fontosságát; lehetővé teszi a távmunkát, figyelmet fordít az egészségre és a megelőzésre. A legfontosabb kritika az volt vele kapcsolatban, hogy néhány kérdéssel nem foglalkozott, például a fertőző betegségek kutatása, valamint hogy túlságosan leszűkíti a nézőpontját és idealisztikusan tekint az új családmodellre.

2. csoport: amikor a résztvevők egyénileg dolgoztak, némileg kritikusan ítélték meg a javaslat jövőképhez való hűségét (3x3 pont, 2x4 pont). Pozitívan értékelték, hogy a javaslat foglalkozik az európai munka újfajta modelljeivel, de szkeptikusan vélekedtek az európai munka és életstílus fogalmáról, hogy egyáltalán léteznek, létezhetnek-e ezek a fogalmak egy sokszínű Európai Unióban. Néhány társadalmi vonatkozást is hiányoltak a javaslatból, például a szolidaritást és az egészséges életmódot, ezek szerintük nem kaptak elég nagy hangsúlyt.

Amikor a csoport együtt dolgozott, az érvek pontosabbá váltak és közösen több olyan elemet találtak a javaslatban, amelyek hűségesek maradtak az eredeti jövőképhez. A javaslat hűségessége mellett szóló legfontosabb érvek közé tartozott, hogy foglalkozik a család szerepével és a családmodellekkkel, hogy kutatást javasol az új életmódmodellekről, és hogy új értelmezést próbál adni a munkának. Másrészről viszont a csoport úgy találta, hogy értékes részek hiányoznak belőle, beszél például a munka megosztásáról, de arról nem, hogy hogyan kellene elosztani a munkát. A polgárok szerint a japán nők közötti szolidaritás példája túl messze van az európai kultúrától, a jövőkép más részei pedig teljesen hiányoztak a javaslatból, vagy benne voltak, de nem kaptak kellő hangsúlyt. Ilyen volt például a rövidebb munkaidő, a megelőzés és az egészséges életmód, valamint a többgenerációs családmódel szerepe az idősgondozásban.

3. csoport: amikor a csoporttagok egyénileg dolgoztak, elég kritikus értékelést adtak, legalábbis az osztályzatok alapján (2x3 pont, 4, 5), de igazából sok példát és érvet soroltak

fel amellet, hogy a javaslat elég hűséges maradt a jövőképhez. A csoportban való beszélgetés során megállapították, hogy a javaslat elég jól lefedi a jövőképet azáltal, hogy a munka és a szabadidő közti kapcsolatra koncentrálnak, és hogy össze kívánja kapcsolni a munkát a pénzkeresettel. Szintén pozitívan értékelték, hogy szerepelt benne a munka újfajta értelmezése és elosztása iránti igény, valamint a társadalmi szolidaritás. A szolidaritás a javaslatban megjelent úgy is, mint egymás segítése és a családon belüli értelmében is. A javaslat emellett tartalmasabbá próbálja tenni az életet. Másrészt viszont a polgárok szerint a család szerepe nem kapott elegendő hangsúlyt a javaslatban, és az állam szerepét is szívesen látták volna benne. Néhány gazdasági vonatkozást, mint például a profitorientáltság fontosságát és a gazdasági válságra való utalást szintén hiányolták a javaslatból.

2. szempont: megvalósítás

1. csoport: amikor az emberek egyénileg dolgoztak, elég pozitívan ítélték meg a javaslatot a jövőkép megvalósítása szempontjából (4x4 pont, 3), és nagyjából így vélekedtek róla a csoportos beszélgetés során is. Úgy gondolták, hogy a munka, a különböző modellek és a munka elosztásának kutatása segítheti a munkanélküliség csökkentését, és azt, hogy több ember végezhesen munkát – ezek pedig fontos elemei voltak az eredeti jövőképeknek. Mivel a javaslat fontos szerepet ad a lelki fejlődésnek, a szolidaritásnak, a szabadidőnek és az életmódnak, ezért segíteni fogja a többgenerációs családok együttélését, a lelki és családi harmóniát, valamint azt, hogy a családok elfogadható életszínvonalon éljenek. Néhány kritikát is megfogalmaztak, például azt, hogy a javaslat pusztán utópia, mert nem reális, hiszen nem foglalkozik a családi, valamint azon emberek közötti konfliktusokkal, akiknek együtt kellene működniük.

2. csoport: amikor egyénileg dolgoztak a résztvevők, egy kicsit szkeptikusak voltak a javaslat, pontosabban a jövőkép megvalósításával kapcsolatban (3x3 pont, 2x4 pont), de amikor a csoportos beszélgetés során kiderült, ez nem jelentette azt, hogy azt gondolnák, a javaslat nem segít a jövőképben lévő ötletek megvalósulásában. Az előzetes szkepticizmusnak inkább az oka, hogy általában véve úgy gondolták, hogy a javaslat segíti a jövőkép megvalósítását, de nem látták benne leírva a gyakorlati lépéseket, amelyek elvezetnek odáig. Több valós modellt szeretnének az emberek ahelyett, hogy könyvtári anyaggyűjtésre, szakirodalmi kutatásra költenék el a pénzt. Tetszett nekik, hogy modellekkel és összehasonlító vizsgálatokkal kutatók a különböző országok és kultúrák jellegzetességeit, de a helyi társadalom sajátosságait is figyelembe kellene venni, amikor egy intézkedést végrehajtanak. Ugyancsak szimpatikus volt a résztvevők számára a szolidaritás gondolata a javaslatban, de a japán nők példája nem volt elég konkrét, illetve nem volt világos nekik az, hogy ezt a szolidaritási modellt hogyan lehet bevezetni uniós szinten.

3. csoport: amikor a résztvevők önállóan dolgoztak, pozitívan ítélték meg a javaslatot a megvalósítás szerint (4x4 pont), és a csoportos beszélgetés során sem volt ellenérvük vagy kritikájuk vele kapcsolatban. Hangsúlyozták, hogy az államnak és az elitcsoportoknak fontos szerep jut majd a javaslat végrehajtásában. Úgy vélték, hogy a jövőkép lényeges részei valósulnak meg akkor, ha a javaslatot megvalósítják, például a munka és a szabadidő közötti egyensúly a családban, az állam szerepe a szegénység elleni küzdelemben, a meglévő modellek uniós szintű vizsgálatának fontossága, kutatás és felvilágosító kampány az életmódról és a kölcsönös segítségnyújtásról. A csoport fontosnak tartotta azt, hogy ezeket az intézkedéseket uniós szinten fogják irányítani és ellenőrizni.

3. szempont: kívánatos-e

1. csoport: ez a javaslat nagyon kívánatos volt a csoport számára, és a csoportbeszélgetés során még erősebbek lettek a mellette szóló érvek. A csoport fontosnak tartotta, hogy az

emberek – uniós vagy nemzeti szinten – meg tudják változtatni vagy módosítani tudják a társadalmi trendeket. Ha ez a javaslat megvalósul, az emberek boldogabbak lesznek Magyarországon és a világon is, jobbak lesznek az élet- és munkakörülmények. Az egyetlen kritika az volt, hogy a javaslat nem foglalkozik, illetve nem tesz semmit a népesség növekedése ellen.

2. csoport: amikor a csoport tagjai külön dolgoztak, elég kíváncsún tartották a javaslatot (3x4 pont, 3, 5), de a csoportos megbeszélés során néhány kritikát is megfogalmaztak. Ez a javaslat rengeteg vonzó elképzelést tartalmaz, különösen az időzítés pontban. Segíti a kisgyermekkel vagy idős emberrel együtt élő családokat, az idős emberek elleni munkaerő-piaci diszkrimináció megszüntetését. Ugyanakkor hiányolták a javaslatból a családok számára megfelelő építészeti megoldások kutatását, valamint az oktatás, az egészséges táplálkozás és az egészségügy témáját.

3. csoport: ezt a javaslatot nagyon kíváncsún találta a csoport mind egyénileg, mind csoportban dolgozva. Tetszett nekik, hogy újfajta megközelítést képvisel a munkával és a szolidaritással kapcsolatban, és különösen az, hogy az uniós szintre koncentrál e kérdések megoldásában. Emelkedni fog az életszínvonal, és a javaslat úgy tekint a munkára mint értékteremtő folyamatra. A polgárok azt is elmondták, hogy az időzítés pontban olvasható rész nagyon szimpatikus a számukra, mert ahogy egyre több tagja van az Európai Uniónak, egyre sokszínűbb közösség lesz, és érdemes lenne módosítani vagy figyelemmel követni a társadalmakban zajló trendeket. Egyetlen kritikaként azt fogalmazták meg, hogy a javaslat nem utal az esetleges negatív következményekre és arra, hogy mit kellene tenni, ha ezek bekövetkeznének.

Az egyéni értékelés az érvényességvizsgálat első lépése

A 26. javaslat érvényességvizsgálata

A 26. javaslat

Hatékony városi infrastruktúra a többgenerációs életstílus támogatásához

Olyan kommunikációs és mobiltechnológiákat kell kifejleszteni, amelyek segítik a többgenerációs családokat. Olyan várostervezésre és infrastrukturális fejlesztésre van

szükség, amely barátságos környezetet nyújt a nagycsaládosoknak, és kielégíti a családi életciklusuk során változó igényeiket.

Kapcsolódó jövőkép: 56. Hagyományos, többgenerációs családmódel az Unióban

Az érvényességvizsgálat folyamata

1. szempont: hűség

1. csoport: a résztvevők egyénileg elég pozitívan vélekedtek a javaslatnak a jövőképhez való hűségességéről (3x4 pont, 2x3 pont), és még kedvezőbb lett a véleményük a csoportbeszélgetés során. A jövőkép több olyan elemét is említették, amely megtalálható a javaslatban is, például az infrastruktúra fejlesztése, a többgenerációs családmódel megőrzése, a barátságos környezet és a természetközeli élet, és hogy az időseknek is van szerepük a család életében. A legfontosabb érvnek a javaslat hűsége mellett a kutatás és az oktatás fejlesztését, a barátságos környezetet és az idősek szerepének hangsúlyozását tartotta a csoport. Néhány kritikai megjegyzést is megfogalmaztak: a csoport nemcsak a városokat, hanem a vidéket is fejlesztené, valamint hiányolták a javaslatból az egyedülálló jövőjére vonatkozó elképzeléseket.

2. csoport: ennek a csoportnak a tagjai elég kritikusak voltak a javaslat hűségével kapcsolatban (3x3 pont, 2, 4), és még kedvezőtlenebbül ítélték meg akkor, amikor csoportban beszélgettek róla. Bár volt néhány eleme a jövőképnek, amely a javaslatban is megjelent, például a családi kapcsolatok fontossága vagy a városi infrastruktúra fejlesztése, a résztvevők mégis úgy érezték, hogy a modern technológiák és technikák a hagyományosakhoz képest túl nagy hangsúlyt kapnak a javaslatban. Jobban tetszett volna nekik egy olyan elképzelés, amely az emberek közötti valódi, és nem a virtuális kommunikációt támogatja, továbbá úgy érezték, hogy a modern kommunikációs és mobiltechnológiák az eredeti jövőképben sem játszottak lényeges szerepet. Hiányolták a javaslatból a vidék fejlesztését és néhány társadalmi intézmény, például az egyház, a vallás, az etika szerepét. Azt is említették, hogy képtelenség lenne ezt megvalósítani, mert annyira sokféle családmódel van az Unióban.

3. csoport: a résztvevők úgy értékelték, hogy ez a javaslat elég hűséges volt a jövőképhez (2x5 pont, 3, 4), a csoportos beszélgetés során viszont némi kritikát is megfogalmaztak vele kapcsolatban. A jövőkép több gondolata visszaköszött a javaslatban is: a több generáció együttélése a családban, a különböző családi életciklusokhoz megfelelő barátságos környezet és jó infrastruktúra, mint például az ökoház. A legfontosabb érv a javaslat hűsége mellett az volt, hogy segít fenntartani a többgenerációs családmódel, és hogy megpróbálja emberibbé tenni a környezetet. Másrészt viszont hiányolták belőle a háztartásfő szerepét, valamint a méltányos életszínvonalat.

2. szempont: megvalósítás

1. csoport: a résztvevők külön-külön úgy gondolták, hogy a javaslat eléggé alkalmas arra, hogy megvalósítsa a jövőképben lévő elképzeléseket (5x4 pont), és ezek a vélemények nem is módosultak jelentősen a csoportos vita, véleménycsere hatására. A javaslat megvalósítás szerinti megítélésében mellette szóló érvként említették, hogy a kommunikációs technológiák, az infrastruktúra és a barátságos környezet fejlesztésével segít fenntartani a többgenerációs családmódel. Egy másik fontos érv volt, hogy a javaslat ösztönzi az életmód megváltoztatását, ami nagyon lényeges egy elöregedő társadalomban. Lehetővé teszi, hogy hatékonyabban költjük el a pénzeket és osszuk meg a terheket, és egy humánusabb világot hozna létre. Azt is hozzátették, hogy tetszik nekik, hogy ezek a fejlesztések és változások helyi szinten történének, és a javaslat nem próbálja meg egységesíteni a világot, szemben a globális és a nemzetközi folyamatokkal. Ugyanakkor némi kritikát is megfogalmaztak a résztvevők, a javaslatban ugyanis nem kap kellő hangsúlyt

az előregedő társadalmak problémája, és nem foglalkozik a munkaképes korú fogyatékos emberek nehézségeivel.

2. csoport: ennek a csoportnak a tagjai nagyon polarizált véleményeket alkottak ebben a kérdésben az egyéni munka során (2x4 pont, 2, 3, 5), a csoportmunka alatt viszont meg tudtak fogalmazni néhány közös érvet és ellenérvet. Elmondták, hogy a jövőkép és a javaslat is a többgenerációs családmodellre koncentrál, és ennek alapján szoros kapcsolatot látnak a kettő között. Tetszett nekik az „élő laboratórium” módszere, hogy több tudást és tapasztalatot nyerhetünk egymástól is és a módszertől magától is. Pozitívan vélekedtek a csoportban arról, hogy a javaslat a kommunikációs technológiákkal megpróbálja megszüntetni a munka és az otthon közötti távolságot, de úgy vélték, hogy túlságosan hangsúlyozza és félreértelmezi a mobil- és kommunikációs technológiák szerepét, amelyeknek nem szabad felváltaniuk a valódi kommunikációt, például a személyes beszélgetést. A csoport egyik fontos érve az volt, hogy a javaslat fontosnak tartja a városi infrastruktúra fejlesztését és ezzel segítené a jövőkép megvalósulását. Hiányolták ugyanakkor a választás lehetőségét, úgy érezték, a javaslatban nincs hely valamilyen alternatívának.

3. csoport: amikor a résztvevők egyedül dolgoztak, elég kedvezően vélekedtek a javaslatról a megvalósítás szempontjából (2x4 pont, 3, 5), de a csoportos beszélgetés során egy kicsit szkeptikusabbá váltak. Nagyon fontosnak érezték, hogy a javaslat úgy próbálja fenntartani és erősíteni a családi értékeket, hogy csökkenti a költségét és az esélyét annak, hogy valaki magányosan éljen, valamint barátságosabbá próbálja tenni a környezetet és az infrastruktúrát. A javaslat harmonikusabbá tenné a családi életet a munkával, és az is lényeges, hogy uniós szinten foglalkozna ezzel a kérdéssel. A résztvevőknek tetszett, hogy emberi módon próbálja megvalósítani az eredeti jövőképet, de némi kritikát is kapott a javaslat. Úgy vélték, hogy utópia az az elképzelés, hogy egyetlen keresővel méltányos életszínvonalon élhet egy többgenerációs család. Azt is hozzátették, hogy ezekhez a változásokhoz rengeteg idő és pénz kell, ami kétséges teszi, hogy a javaslat által valóra lehetne váltani a jövőképet.

3. szempont: kívánatos-e

1. csoport: a résztvevők egyénileg elég kívánatosnak tartották a javaslatot (3x5 pont, 4, 3), a csoportos munka során viszont megfogalmaztak néhány kritikát is. Alapvetően tetszett nekik a javaslat azért, mert csökkenti a magányos emberek számát és segít abban, hogy többen éljenek családban. Azt is pozitívan értékelték, hogy fejlesztenék a telekommunikációt, amely így gyorsabb, hatékonyabb és mindenki számára elérhetővé válik. Jónak tartották az emberi környezet barátságosabbá alakításának ötletét is. Rámutattak ugyanakkor a javaslat árnyoldalaira is, hogy a kommunikációs technológiák elterjedtebb használata csökkentheti a valódi emberi kommunikációt, illetve hogy a családtagokkal való együttélés nem mindig könnyű és vidám dolog. Az anyósokkal együtt élni például sokszor nem zökkenőmentes.

2. csoport: ebben a csoportban megint igen különböző vélemények születtek akkor, amikor az emberek egyénileg értékelték a javaslatot (3x4 pont, 2, 5). A csoportmunka során kívánatosnak tartották a javaslatot azért, mert orvosol több társadalmi és gazdasági problémát, például a magányosságot, az idősek és gyermekeik számára adódó magas költségeket, de azt is hozzátették, hogy nem akar és nem szeret mindenki sok emberrel vagy sok családtaggal együtt élni. Azt is elmondták, hogy ez a javaslat kívánatos vidéken, mert ezt a fajta harmonikus, környezetbarát életformát vidéken lehet kialakítani és fenntartani. Nagyvárosban viszont nem lehet nagy kertes házakban élni, együtt az összes családtaggal, ezért a városi infrastruktúra fejlesztése kívánatos, de nem lehetséges mindenhol oly módon, ahogy ez a javaslatban és a jövőképben le van írva.

3. csoport: a résztvevők az egyéni munka során nagyon kívánatosnak tartották a javaslatot (4x5 pont), a csoportos beszélgetés alatt ugyanakkor néhány szkeptikusabb véleményt is

megfogalmaztak. Leginkább a család társadalmi funkciója miatt találták kívánatosnak a javaslatot abban az értelemben, hogy a szolidaritást a kis körökben kell megerősíteni, és ezután jobban átadódik majd a társadalom szintjére is. A nagy családok, a jobb infrastruktúra, valamint a természetre és a környezetre való nagyobb odafigyelés volt a legvonzóbb a résztvevőknek a javaslatban. Az is fontos volt a számukra, hogy minden generáció megtalálja a helyét és a szerepét a társadalomban, és hogy nem tűnnek el a hagyományos értékstruktúrák. Másrészt viszont valószerűtlennek tartották a javaslatot amiatt, hogy a jelenlegi értékválasztások és gazdasági helyzet nem segíti a javaslat megvalósulását.

Beszélgetés a csoportban a legfontosabb érvekről az érvényességvizsgálat során

A 27. javaslat érvényességvizsgálata

A 27. javaslat

A nyugdíjasok munkavégzésének bátorítása a vállalatirányításban^{*}

Arra kellene ösztönözni az európai vállalatokat, hogy korábbi alkalmazottakból álló tanácsadó testületeket, úgynevezett Idősek Tanácsát hozzanak létre, és így használni tudják a nyugdíjba ment dolgozók tudását és tapasztalatát.

Kapcsolódó jövőkép: 59. Nyugodt időskor – aktívan

Az érvényességvizsgálat folyamata

1. szempont: hűség

1. csoport: amikor a résztvevők egyénileg dolgoztak, úgy találták, hogy a javaslat elég hűséges maradt a jövőképhez (2x3 pont, 2x4 pont, 5), amikor viszont csoportban beszélgettek róla, valamivel több kritikát fogalmaztak meg ezzel kapcsolatban. Értékelték azt, hogy a javaslat biztosítja az idős emberek és nyugdíjasok foglalkoztatását az Idősek Tanácsán keresztül, és hogy az idős emberek nem mellőzöttek, hanem fontosnak érezhetik magukat. Hiányolták viszont az egységes európai nyugdíjrendszer ötletét, ami benne volt a jövőképben, és szerepelhetne a javaslatban is. Azt is hiányolták, hogy nincs semmi kontroll az idős emberek foglalkoztatásával kapcsolatban, például hogy lehetőséget kell hagyniuk a fiatalok

^{*}A szövegben csillaggal megjelölt kifejezések magyarázata a Melléklet végén lévő szótárban olvasható.

számára is. A csoport azt is említette, hogy a Fiatalok Tanácsa segítene megjeleníteni a fiatal generációk érdekeit a vállalatirányításban. Emellett két ellenérv volt a javaslat hűségével szemben, amelyet a csoport fontosnak tartott, ezek közül az egyik az volt, hogy egyáltalán nem utal a nyugdíjkorhatár kérdésére. A másik ellenérv pedig az volt, hogy nem világos a számukra, hogy ez a modell mennyiben alkalmazható a kékgalléros, fizikai munkakörökre, hogy őket hogyan lehet bevonni nyugdíjas korukban a vállalatirányításba.

2. csoport: amikor a résztvevők egyénileg értékelték a javaslat hűségét a jövőképhez, elég polarizált vélemények fogalmazódtak meg (2x2 pont, 2x4 pont, 3), és ezek nem is nagyon változtak a csoportos beszélgetés során. Pozitívan értékelték, hogy a javaslat átemeli a jövőkép néhány fontos elemét, de egyrészt lényeges részek, másrészt a megvalósítás során fellépő lehetséges konfliktusok elsimításának módjai hiányoznak belőle. A javaslat hűségessége mellett érvként említették, hogy aktív életet biztosít az idősek számára, és hogy hangsúlyt kapnak az Idősek Tanácsa létrehozásának posztmaterialista (azaz nem-anyagi, szellemi) értékei. Hiányoltak viszont valamilyen utalást az ezen intézkedések hatására a fiatal és idős munkavállalók között keletkező konfliktusokra és azok lehetséges megoldásaira. A csoport hangsúlyozta, hogy a fiatal dolgozókat is megilleti a tisztelet, és ezáltal nem lesznek féltékenyek az idősebbekre. Ugyancsak kritikaként fogalmazták meg, hogy a javaslat csak kiemelte az Idősek Tanácsának ötletét az eredeti jövőképből, de egyáltalán nem foglalkozott az egészséggel és a betegségmegelőzéssel, amelyek szintén benne voltak a jövőképben, és nem kezeli komplexen, a maga összetettségében az aktív és békés időskori életet.

3. csoport: amikor a csoport tagjai külön-külön értékelték a javaslatot, úgy találták, hogy az eléggé hűséges maradt a jövőképhez, bár néhány fontos részletet hiányoltak belőle (2x3 pont, 4, 5). Értékelték, hogy a javaslat foglalkozott az Idősek Tanácsaival és a nyugdíjasok reaktiválásával, ami a vállalatoknak is hasznos, hiszen az egykori dolgozók tudása nem vész el. Hiányolták viszont az uniós szintű egységes nyugdíjrendszert, a nyugdíjkorhatár harmonizációját Európában, az idősek szabadidő-eltöltési lehetőségeit, és hogy hogyan élhetnek méltányos életszínvonalon az idősek, ha csak heti néhány órát dolgoznak. Azt is hiányolták, hogy a javaslat nem utal az idősek életmódjára és egészségügyi helyzetére, és arra, hogy hogyan lehet megszüntetni a lelki megterhelést, amikor az embereknek már nem kell heti öt napot dolgozni.

2. szempont: megvalósítás

1. csoport: amikor a csoport tagjai külön-külön dolgoztak a megvalósítás szempontján, akkor egy kicsit szkeptikusak voltak a javaslattal kapcsolatban (3x3 pont, 4, 5), de a csoportos beszélgetés hatására kedvezőbben ítélték meg. A pozitív oldalon említették, hogy a javaslat segíti, hogy az idős emberek tudása és tapasztalata átadódjon a fiataloknak, és hogy ösztönzi a társadalmi részvételt. A negatívumok közé sorolták viszont, hogy a javaslat túl rövid és nem elég részletes, ami gyengíteni fogja a jövőkép megvalósítását.

2. csoport: amikor a csoport tagjai egyénileg dolgoztak, lényeges eszköznek tartották a javaslatot arra, hogy valóra váljon a jövőkép (4x4 pont, 3), de a csoportos beszélgetés során elég sok ellenérvet fogalmaztak meg. Úgy vélték, hogy a javaslat segítség abban, hogy létrehozzák az Idősek Tanácsait, de ez az eredeti jövőkép egyetlen eleme, amellyel behatóbban foglalkozik. Ezért a javaslat segíteni fogja a vállalatokat, de nem oldja meg az előregedő társadalmak szociális problémáit. Ezen túl a polgárok úgy érezték, hogy ez a javaslat csak a „fiatalabb időségekkel” foglalkozik, de szót sem ejt az igazán megöregedett idősokről. Végül hiányolták, hogy a javaslat nem foglalkozik az idősek oktatásával és képzésével annak érdekében, hogy szellemileg frissek maradjanak.

3. csoport: a csoport elég pozitívan értékelte a javaslatot a jövőkép megvalósítása szempontjából (3x4 pont, 3), habár több olyan részletet is említettek, amelyek fontos elemei

voltak a jövőképek, a javaslat viszont nem segít abban, hogy valóra váljanak. A jövőkép legfontosabb elemei, amelyekkel a javaslat foglalkozik: az Idősek Tanácsainak bevezetése uniós szinten, a tudás szervezett módon való átadása a generációk között, valamint aktív élet biztosítása a nyugdíjasoknak. Ezek voltak a csoport számára a legfontosabb érvek a megvalósítás mellett, de ezeken kívül említették azt is, hogy a javaslat megszünteti majd a fiatalok és az idősek közti konfliktusokat. És azt is kedvezően ítélték meg, hogy a javaslat elindít majd egy általános szemléletváltást. Ugyanakkor kritikát is megfogalmaztak a jövőképet megvalósító javaslattal kapcsolatban, mert nem biztosít méltányos nyugdíjat az időseknek és nem foglalkozik az európai nyugdíjrendszer reformjával.

3. szempont: kívánatos-e

1. csoport: amikor a résztvevők egyénileg dolgoztak, némileg vegyes vélemények születtek a javaslat kívánatosságával kapcsolatban (2x5 pont, 4, 2x3 pont), a csoportos vita és beszélgetés során viszont valamivel kedvezőbbben vélekedtek róla. A legfontosabb érvek között említették, hogy a javaslat gondoskodik arról, hogy a tudás ne vesszen el, és hogy az emberek aktívan élhessék meg az időskorukat. Említettek néhány posztmateriális (azaz nem-anyagi vonatkozású) elemet is a javaslatban, amelyeket kívánatosnak tartottak. Az idős embereket gondolkodásra ösztönzik és nem érzik magukat feleslegesnek, aminek kedvező hatása lesz a szellemi teljesítményükre és az egészségi állapotukra is. Egy másik kívánatos eleme a javaslatnak az, hogy pozitív jövőképet ad a fiataloknak, hogy van jövőjük az után is, hogy a munkahelyi karrierjüket befejezik. Végül ezek a szervezeti változások a vállalati szektorra és az európai uniós intézményekre is pozitívan visszahatnak majd, és ezáltal mindenki jobban fog járni. A javaslat „káros mellékhatásaként” említették a résztvevők, hogy az időseknek kevesebb idejük jut majd a magánéletükre, amelyet ezután meg kell osztani a család és a munka között.

2. csoport: amikor a résztvevők egyénileg dolgoztak, elég kívánatosnak találták a javaslatot, bár néhány kritikát is megfogalmaztak (5x4 pont), de amikor csoportban dolgoztak a kérdésen, akkor a pozitív és vonzó részeit helyezték előtérbe. A legfontosabb érvek közé sorolták, hogy a nyugdíjazással nem válnak eltartottá az emberek, hogy az emberek hosszabb ideig maradhatnak aktívak, hiszen a nyugdíjas nem feltétlenül jelenti azt, hogy idős, és végül hogy az egykori alkalmazottak tapasztalatai beépülhetnek a szervezetek működési, eljárási módjába. Bár a résztvevők rámutattak a javaslat néhány gyenge pontjára is, ezeket nem találták annyira lényegesnek, kivéve azt, hogy a javaslatnak tartalmaznia kellene az egykori vagy öregedő dolgozók egészségügyi szűrővizsgálatait és szabadidő-eltöltését.

3. csoport: a csoport nagyon vonzónak találta ezt a javaslatot mind az egyéni munka (4x5 pont), mind a csoportos beszélgetés során. Habár aggodalmukat fogalmazták meg az időskori nyugdíjak értéke és az idősek életszínvonala miatt annak kapcsán, hogy a javaslat szerint nyugdíjas korukban is dolgozni fognak. A nyugati típusú életstílus és életszínvonal eléréséhez a résztvevők uniós szintű nyugdíjrendszert tartanak szükségesnek. Ennél nagyobb hangsúlyt kaptak viszont a javaslat pozitív és nem anyagi vonatkozásai. Kedvezően ítélték meg, hogy a javaslat biztosítja, hogy a megtermelt tudás ne vesszen el, hanem mindenki gazdagodjon tőle, a társadalomnak pedig több értékteremtő és szakképzett tagja lesz. De mindezekén túl a polgárok szerint ez a javaslat fontos társadalmi, erkölcsi és posztmateriális (nem-anyagi vonatkozású) értékeket jelenít meg. Biztosítja az idősek és a nyugdíjasok tiszteletét és csökkenti a generációk közötti konfliktusokat.

Minden csoport meghallgatta, hogy milyen vélemények születtek a többi csoportban

2.2. Az érvényességvizsgálat összefoglalása

A 25. javaslat

A résztvevők a javaslat jövőképhez való hűsége mellett legfontosabb érvek között említették, hogy a család szerepével és a családmodellekkel foglalkozik, illetve hogy ösztönözni szeretné újfajta életmódmodellek kutatását. Szintén pozitívan értékelték, hogy új módon igyekszik értelmezni és elosztani a munkát, és erősíteni akarja a társadalmi szolidaritást. A jövőkép javaslat általi megvalósításával kapcsolatban úgy vélték, mivel a javaslatban fontos szerepe van a szellemi fejlődésnek, a szolidaritásnak, a szabadidő-eltöltésnek és az életmódnak, ezért segíteni tudja a többgenerációs családok együtt élését, a személyes és családi harmónia elérését, valamint a méltányos életszínvonal megteremtését a családok számára.

Ugyanakkor a polgárok több példát is felhoztak arra, hogy a javaslat nem maradt hűséges a jövőképhez. Néhány részlet nem jelent meg a javaslatban vagy nem kapott kellő hangsúlyt, mint például a rövidebb munkaidő, a megelőzés és az egészséges életmód, valamint a többgenerációs családmódel szerepe az idősgondozásban. A megvalósítással kapcsolatos kritikaként azt említették a résztvevők, hogy több olyan vizsgálatra lenne szükség, amely során a valóságot modellezik ahelyett, hogy a könyvtárakban folytatott, szakirodalmi kutatásokra költenék el a pénzt.

Ez a javaslat nagyon vonzó volt a résztvevők számára, bár némi kritikát is megfogalmaztak. A javaslat segíti, hogy megszűnjön a kisgyermekes vagy idősekkel élő családok, illetve az idősek elleni diszkrimináció a munkaerőpiacon. Az Európai Unió bővítésével egyre sokszínűbbé válik a közösség, ezért érdemes lenne követni és módosítani/befolyásolni az ezekben a társadalmakban zajló folyamatokat. Ugyanakkor hiányolták a javaslatból a családok számára megfelelő házak építésével foglalkozó kutatásokat, valamint az oktatás, az egészséges táplálkozás és az egészségügyi ellátás kérdését.

A 26. javaslat

A hitelessége mellett szóló legfontosabb érv az volt, hogy foglalkozik a kutatás és az oktatás fejlesztésével, a barátságos környezettel és nagy hangsúlyt kap az idősek szerepe is. Azt is nagyon pozitívan értékelték a résztvevők, hogy a kommunikációs technológiák és az infrastruktúra fejlesztésével igyekezik fenntartani a többgenerációs családmódot, és hogy megpróbálja humánusabbá tenni a környezetet. A megvalósítás szempontjából azt tartották fontosnak, hogy segíti az életmód megváltoztatását, ami nagyon lényeges dolog egy elöregedő társadalomban. Hozzájárul a pénzek és a terhek hatékonyabb elosztásához, és emberibbé próbálja tenni a világot. Harmonikusabbá teszi a családi életet a munkával, és az is lényeges benne, hogy uniós szinten foglalkozik a kérdéssel.

Néhány kritikát is megfogalmaztak a résztvevők a javaslattal kapcsolatban. Jobban tetszett volna nekik egy olyan javaslat, amely nem a virtuális, hanem a valóságos kommunikációt támogatja az emberi kapcsolatokban, és úgy érezték, hogy a modern kommunikációs és mobiltechnológiák nem játszottak lényeges szerepet az eredeti jövőképben. Hiányolták a javaslatból a vidék fejlesztését, valamint néhány társadalmi intézmény, mint például az egyház, a vallás, az etika szerepét. Azt is hozzátették, hogy ezt a javaslatot képtelenség lenne megvalósítani, mert nagyon sokféle családmódot van Európában. A megvalósítás miatt még arra panaszkodtak a résztvevők, hogy a javaslat nem fordít elég figyelmet és nem próbálja enyhíteni a munkaképes korú fogyatékos emberek nehézségeit. Úgy vélték, hogy a javaslat túl nagy hangsúlyt ad és félreértelmezi a mobil- és kommunikációs technológiák szerepét, amelyek nem léphetnek a valódi kommunikáció, például a személyes beszélgetés helyébe. Szkeptikusak voltak azzal kapcsolatban is, hogy egy többgenerációs család élhet-e méltányos életszínvonalon egyetlen kereső családtaggal.

A csoport eléggé kívánatosnak tartotta ezt a javaslatot, ugyanakkor jó pár kritikát is megfogalmaztak vele kapcsolatban a csoportos beszélgetés során. Azért mondták kívánatosnak, mert megold több társadalmi és gazdasági problémát, mint például az elmagányosodás vagy az idősek és a gyereknevelés magas költségei, de azt is hozzátették, hogy nem mindenki szeret és kíván sok emberrel vagy sok családtaggal együtt élni. Azt is elmondták, hogy ez a javaslat vidéken vonzó, mert ezt a fajta harmonikus, természetbarát környezetet vidéken lehet kialakítani és fenntartani. A nagyvárosokban viszont nem lehet nagy, kertes házakban élni, együtt az összes családtaggal. A polgárok az aggodalmukat is megfogalmazták azzal kapcsolatban, hogy a kommunikációs technológiák csökkenthetik a valóságos emberi kommunikációt, és hogy a családtagokkal való együtt élés nem mindig egyszerű és örömteli dolog.

A 27. javaslat

A javaslat jövőképhez való hűségével kapcsolatban a résztvevők úgy vélekedtek, hogy a javaslatban benne van a jövőképben megfogalmazott ötletek jelentős része, de hiányoznak belőle egyrészt fontos részletek, másrészt a javaslat megvalósítása során keletkező esetleges konfliktusok megoldása. A megvalósítás szempontjából a javaslat elősegíti majd, hogy az idősebbek tudása és tapasztalata átadódjon a fiatalabbaknak, valamint erősíti a társadalmi részvételt. A javaslat emellett aktív életet biztosít a nyugdíjasok számára.

Visszatérve a javaslat jövőképhez való hűségére, a polgárok hiányolták a javaslatból az egységes európai nyugdíjrendszer ötletét, ami benne volt a jövőképben és foglalkozhatott volna vele a javaslat is. A polgárok szerint a javaslat kiemelte/kiszemelgette az Idősek Tanácsának ötletét az eredeti jövőképből, de egyáltalán nem szentelt figyelmet az egészségügyi ellátásoknak vagy a szűrővizsgálatoknak, a megelőzésnek, amelyek szintén benne voltak az eredeti jövőképben. Amikor a megvalósításról volt szó, a polgárok úgy vélték, hogy a javaslat segít az Idősek Tanácsainak felállításában, de ez az eredeti jövőkép egyetlen eleme, amelyet megvalósítana. Azért is kritizálták a javaslatot, mert az nem nyújt

semmit az igazán idős emberek számára. Azt is hiányolták belőle, hogy nincs szó az idősek oktatásáról és képzéséről a szellemi frissességük megőrzése érdekében.

A javaslatot azért találták vonzónak a résztvevők, mert biztosítja a tudás továbbadását, valamint azt, hogy az idős emberek is aktív életet élhessenek. Emellett a javaslat néhány posztmateriális (azaz nem anyagi vonatkozású) elemét is pozitívan értékelték: az idős embereket arra ösztönzi, hogy gondolkodjanak és ne érezzék magukat feleslegesnek, aminek kedvező hatása lesz mind a szellemi, mind az egészségi állapotukra. Ezen túl a javaslatban megfogalmazott szervezeti változások pozitívan fognak visszahatni a vállalati szektorra és az uniós intézményekre is. Másrészt viszont a javaslatba bele kellett volna foglalni a megelőző jellegű egészségügyi szűréseket, valamint a szabadidő eltöltését az egykori és idős alkalmazottak esetében/száma. A polgárok fontosnak tartják az uniós szintű nyugdíjrendszer létrehozását.

Beszélgetés a tudományos és technológiai fejlesztések szakértőjével

3. A szakértői javaslatok fontossági sorrendje

A délután folyamán már csak a szakértői javaslatokkal foglalkoztak a polgárok, a jövőképeknek itt már nem volt szerepük. E javaslatok teljes terjedelemben megtalálhatók a Mellékletben. Elsőként a beszélgetésre meghívott, tudományos és technológiai fejlesztésekkel foglalkozó kutató beszélt a résztvevőknek az uniós szinten zajló tudományos kutatások és technológiai fejlesztések néhány fontos részletéről, majd válaszolt az ezzel kapcsolatos kérdéseikre, megjegyzéseikre. Ezután a beszélgetést koordináló moderátorok ismertették a résztvevőkkel azt a 27 szakértői javaslatot (a 30 szakértői javaslatból kivettük azt a hármat, amellyel a polgárok a délelőtti folyamán foglalkoztak), amelyet a magyarországi csoportnak fontosság szerint sorba kellett rendeznie. Ezalatt a polgárok előtt volt a javaslatok címeinek listája, és jegyzeteket készítettek. A következő lépés az volt, hogy a polgárok körbejárták a kiállított szakértői javaslatokat, és elolvashatták a számukra érdekesebbek teljes szövegét. Végül a résztvevők szavaztak az általuk legfontosabbnak tartott javaslatokra. A szavazás eredménye a következőképpen alakult:

Recommendations	Votes
24. Menjünk és fedezzük fel újra a vidéket!	10
5. Jövő kutatás és vizsgálatok a decentralizált energiatermelő rendszerek fenntarthatóságáról és az energiával kapcsolatos konfliktusok megoldásáról	9
9. A városi tér optimalizálása: a sűrűn lakott európai ökövárosok felé	7
12. Közvetlen demokrácia e-szavazással	7
15. Egyezmények a termelői szervezetekkel az antibiotikumok és a hormonok mellőzéséről	6
18. A tömegközlekedéshez való hozzájutást segítő technikai és társadalmi innovációk	6
10. A közös agrárpolitikától az európai mezőgazdasági szakpolitikáig: vissza a kertészeti hagyományokhoz	5
28. Világméretű együttműködés az űrtechnológiában	5
3. Európai tévé – egység a sokféleségben. Állandó műhely az identitás felépítéséről és kifejezéséről szóló kísérletekhez (IdenTVLab)	4
6. SSH* kutatási programra van szükség a munka jövőjéről helyi, regionális és globális szinten	4
17. Az előregedő társadalmaknak szükségük van innovációkra	4
29. Kutatási projekt a globális kormányzásról	4
1. Humanisztikus kutatás arról, hogy mit jelent napjainkban a haldoklás méltósága az európaiak számára	3
2. Eszközök a fogyatékos emberek számára	3
8. Etikai véleményezést a bio- és bionikus termelésről	3
20. Növények és technikák kikísérletezése vagy kiválasztása a szélsőséges éghajlatú területekre	3
22. A biofinomítók* használatának ösztönzése	3
4. Plug-and-play kommunikáció: szabványok az okos-készülékekhez	2
19. Avatárak kifejlesztése, akik az egyén fizikailag távoli helyetteseként tudnak cselekedni	2
7. Több kutatás az emberi érzékszervek fejlesztéséről	1
11. Kutatás a termékekben lévő nagyon összetett anyagok használata és újrahasznosítása közti ellentmondásról	1
13. Az elismerés politikája	1
14. Szófia mint ökomodell az európai fővárosok számára	1
16. Innovatív részvételi struktúrák	1

21. A bevándorlók és menekültek elismerésének politikája	1
23. A legjobb finn megoldások elterjesztése és felhasználása más országokban	1
30. Az ember és gép közötti közvetítés kutatása	1

A moderátorok ismertetik a 27 szakértői javaslatot a fontosság szerinti rangsoroláshoz

Az első hat szakértői javaslat

Mivel a munka egész nap nagyon szoros időbeosztás mellett zajlott, nem volt lehetőségünk arra, hogy a fontossági sorrend kialakításának teljes folyamatát és magát a teljes sorrendet átbeszéljük és részletesen megvitassuk a részt vevő polgárokkal. Ehelyett kiválasztottuk a fontossági rangsor első hat helyezettjét, és nagycsoportos beszélgetés keretében minden résztvevő hozzászólt a csoport által létrehozott közös eredményhez. Rövidített változatban pedig így szólt a fontossági rangsor elejére került hat szakértői javaslat:

24. Menjünk és fedezzük fel újra a vidéket!

A jövő kutatás* segítségével új jövőképeket kell tervezni, hogy vonzóvá tegyük a modern mindennapi életet vidéken. A jövő kutatásnak* foglalkoznia kell a vidéki mobilitással, a kulturális és politikai élettel, a foglalkoztatással, valamint a termelés és a rekreáció közti egyensúllyal.

5. Jövő kutatás és vizsgálatok a decentralizált energiatermelő rendszerek fenntarthatóságáról és az energiával kapcsolatos konfliktusok megoldásáról

Jövő kutatásokra* és vizsgálatokra van szükség a kormányzást érő kihívásokról az energiatermelés és -elosztás területén, valamint a decentralizált és fenntartható energiatermelés új lehetőségeiről a jövőbeni konfliktusok megelőzésének érdekében.

9. A városi tér optimalizálása: a sűrűn lakott európai ökövárosok felé

Próbaprojektet kell elindítani olyan európai ökövárosok létrehozására, ahol fenntartható a hulladékkezelés, a közlekedés, a városi tér használata és az energiafelhasználás. Mindezt a polgárok bevonásával, aktív részvételével kell megvalósítani.

12. Közvetlen demokrácia e-szavazással

Az e-szavazás segítségével a polgárokat gyakrabban és könnyebben be lehetne vonni a parlamenti választásokba, valamint azokba az egyedi döntésekbe, amelyek meghatározzák a társadalom életét, fejlődését.

15. Egyezmények a termelői szervezetekkel az antibiotikumok és a hormonok mellőzéséről

Kutatást kell végezni a 8. keretprogramban* az állatok etikai, jogi és filozófiai státusáról. Egyezményeket kell kidolgozni az antibiotikumok és a hormonok mellőzéséről, amiket helyi vagy regionális szinten fognak végrehajtani, de ezt európai szinten kell összehangolni.

18. A tömegközlekedéshez való hozzájutást segítő technikai és társadalmi innovációk

Olyan technikai és társadalmi innovációkat kell támogatni, amelyekkel az emberek egy intelligens és interaktív hálózaton* keresztül könnyebben hozzájutnak a közlekedési eszközökhöz. Ennek a hálózatnak rugalmas, utasbarát és környezetbarát módon kell magába foglalnia a helyi és az országokon átívelő közlekedést.

Szavazás a legfontosabb javaslatokra

Vélemények a fontosság szerinti sorba rendezés eredményéről

- ⇒ Meglepett, hogy az ember és gép közötti közvetítés nem került a fontossági sorrend elejére, pedig ez már most is zajlik és közel van a mi életünkhöz is.
- ⇒ Meglepő volt nekem, hogy a fontossági sor elejére került javaslatokban nem szerepel a vallás vagy a haditechnológia fejlesztése.
- ⇒ Meglepődtem, hogy az avatarokról szóló javaslat nem hogy nem szerepelt az elsők között, de a sor végén kullog, pedig ez egy nagyon innovatív, nagyon új és hasznos ötlet.
- ⇒ Ez az eredmény nagyon magától logikus a számomra, mert pont ezek voltak vagy többé-kevésbé ezek voltak azok a javaslatok, amelyekre én is szavaztam – ezt több résztvevő is említette.
- ⇒ Örülök ennek az eredménynek, mert nagyon fontos a regionális fejlesztés és a vidék fejlesztése.
- ⇒ Az a benyomásom, hogy ezek az eredmények jól mutatják egyrészt azt, hogy jelen pillanatban mik okozzák a legnagyobb gondot Magyarországon, másrészt pedig a média szerepét, amely néhány témát felerősít.

- ⇒ Nekem volt néhány, és azt hiszem, mindannyiunknak volt néhány értelmezési problémája a javaslatokkal kapcsolatban, és úgy vélem, hogy azok a javaslatok, amelyeknek kevésbé volt érthető a szövege, azok jóval kevesebb szavazatot kaptak.
- ⇒ Nagyon elégedett vagyok ezekkel az eredményekkel, mert én személy szerint úgy gondolom, hogy tényleg ezek a legjobb javaslatok Európa és az európai tudományok jövője szempontjából.
- ⇒ Nem vagyok nagyon megelégedve ezzel az eredménnyel, mert úgy gondolom, hogy a sűrűn lakott ökövárosok azért kaptak sok szavazatot, mert a csoport nagy többsége nagyvárosból jön, pedig szerintem a mostani helyzetben több fejlesztésre van szükség vidéken, mint a nagyvárosokban, ahol a szennyezések és a nagy népsűrűség rontja az életminőséget. Több embert kellene vidékre csábítani. Lehet, hogy tévedek, de úgy gondolom, hogy itt az emberek a szűk környezetük alapján szavaztak, hogy hogyan élnek és személy szerint nekik mi a fontos. A gondolkodásmód itt sokkal inkább helyi volt, mint európai – ez a vélemény további beszélgetést és vitát váltott ki, többen nem értettek vele egyet, például amiatt, hogy a vidék fejlesztéséről és a sűrűn lakott városokról szóló javaslat is az első hat legfontosabb közé került.
- ⇒ Tetszik nekem ez az eredmény, különösen az e-szavazásról szóló javaslat miatt, örülök, hogy sok szavazatot kapott. A demokrácia és a népszavazások olcsóbbak lesznek a számunkra, ha ez megvalósul.
- ⇒ Elégedett vagyok ezzel az eredménnyel, mert a vidékfejlesztésről és a városi térről szóló javaslatok nagyon jók voltak.
- ⇒ Csodálkozom, hogy a biofinomítókról szóló javaslat nem került be a hat legfontosabb közé. Sokkal több szavazatot kellett volna kapnia, hiszen egy nagyon fontos és mindannyiunkat érintő problémát oldana meg.
- ⇒ Nagyon csodálkozom és egy kicsit szomorú vagyok az eredmények láttán amiatt, hogy a fogyatékos emberek számára készülő eszközökről szóló javaslat nem került be a hat legelső közé, és hogy nagyon kevés szavazatot kapott. Pedig valódi és nagyon komoly igényről szól...

Összegző beszélgetés az eredményekről

Melléklet

Az érvényességvizsgálathoz használt három szakértői javaslat és három jövőkép

25. javaslat: Integrált európai szakpolitikák a munka megosztásáról

A javaslat leírása

A népesség növekedése, az elöregedés és a növekvő termékenység azt a kockázatot hordozza, hogy a munkát a jövőben új és radikálisan más módokon kell elosztani. Emiatt szükség van a munka és a jövedelem újfajta értelmezésére és modelljeire, integrált szakpolitikákra európai szinten, valamint a munka, a foglalkoztatás, a megélhetés és az életmód új modelljeinek kutatására. A meglévő modelleket meg kell vizsgálni és összehasonlítani egymással, például a japán nők szövetkezeti együttműködését, amelynek keretében egymillió nő segíti egymást (például a gyermeknevelésben) és hoz létre új rendszert a kölcsönös segítségnyújtásra és az együttműködésre.

Szociológiai, filozófiai, közgazdaság-tudományi kutatást kell végezni és érveket kell kidolgozni a jövőbeni európai munka és életmód felülvizsgálatára úgy, hogy a munka összekapcsolódjon a pénzkeresettel. Egy ilyen kutatásnak az emberi élet különböző dimenzióit kell figyelembe vennie: a munka, a család, a szabadidő, a pihenés, az értékek, a lelki fejlődés, a technológiai kommunikáció és az interakció.

A szakértők értékelése a javaslatról

- **Újdonság**
Vannak munkával és foglalkoztatással foglalkozó kutatások, de az európai kormányzás szintjén hiányoznak ezek a modellek.
- **Fontosság**
Azért, hogy meg tudjuk őrizni a munka, a szabadidő és az élethossziglani tanulás közötti egyre nehezebben fenntartható egyensúlyt, fontos, hogy tanulmányozzuk a foglalkoztatás új modelljeit, lehetőségeit.
- **Időzítés**
A munka módja, a szabadidős tevékenységek eltöltése és a strukturális folyamatok, trendek fokozatosan változnak, de fontos, hogy beavatkozzunk, mielőtt a problémák kezelhetetlenné válnának.

A javaslat alapjául szolgáló jövőkép

53. jövőkép: Egy boldog nap – 2045. április 16. kedd

Rövid összefoglalás

- demográfiai trend változása
- a család szerepének hangsúlyozása
- a várható élettartam növekedése
- a halálos betegségek, járványok leküzdése
- környezetszennyezés csökkenése
- az energiagazdálkodás átalakítása
- a közlekedés teljes harmonizációja
- életmódváltás az oktatás szerepének fokozásával (prevenció)

Részletes leírás

2045. ÁPRILIS 16. KEDD

- 8:00- A multifunkciós, biomechanikus robot „csicseregve” ébreszt, megkérdezi, hogy kávét vagy üdítőitalt (friss gyümölcslé) kívánok. Figyelmesen megjegyzi, hogy a párom a közösségi uszodában már három távot leúszott, s a gyermekek (három) a nagyszülőkkel az ebédlőben reggeliznek. Közli továbbá, hogy kedd van, és elkezdődött a négynapos munkahetem, 10-től tárgyalásom van. Csatlakozom a páromhoz, elmegyek a wellness-központba (20 családonként van megépítve egy) egy frissítő masszázusra.
- 10:00-12:00 Interaktív telefonon keresztül „világangolul” konferencia az afrikai és ázsiai kollégákkal. Téma: Milyen új alternatív energiával lehet a világművi utazást megkönnyíteni.
- 12:00-13:00 Ebéd
- 13:00-13:30 Relaxáció
- 13:30-14:30 Labormunka: kísérlet az agyi frissesség és a teljesítőképesség fokozásának növelésére 120 év fölött.
- 14:30-15:30 Tárlatvezetés diákoknak (biológia, történelem óra), Hogyan oldották meg a rák, az AIDS és a járványok gyógyítását címmel.
- 15:30- A mágnesvasút hazarepít, ahol a gyermekeimmel régi magyar verseket tanulunk 15:40-től.
- 16:00-17:00 Mágnesvasúttal kimegyünk kirándulni és kocogni az erdőbe.
- 17:00-18:00 Közös családi vacsora.
- 18:00-19:00 Régi magyar hangszerek bemutatója, illetve a családoknak, gyermekeknek népdaléneklési verseny.
- 19:00-20:00 Családi program (közösen a nagyszülőkkel): sakk, kártya, társasjáték, beszélgetés stb.
- 20:00-21:00 Térhatású mozi a gyermekeknek, nagyszülőknek. Interaktív kvízzjáték barátok, családok között a közösségi klubban 23 óráig.
- 23:30- Pihenés

Európa előregedési trendje megfordult.

A szociális, gazdasági, oktatási támogatások révén, a jobb munka- és szabadidő-kihhasználás segítségével több gyermek születik. A bankok kiemelten támogatják a gyermeket vállaló családokat. A háromgyermekes családmódel uralkodóvá válik.

Az orvosi technológia fejlődik és egységesedik az Európai Unión belül. Az emberek várható élettartama 120-130 év.

A hulladékok újrahasznosulnak.

A megújuló energiák használatával a környezetszennyezés minimalizálódik.

Az egészség-megőrzési programok és a preventív munka sikere a drogok, az alkoholfogyasztás és dohányzás mértékét jelentősen csökkentik.

Eltűnnek olyan halálos betegségek, mint az AIDS, rák, a járványok megszűntek.

A munkanélküliségi ráta 2 százalék alatt van.

A kulturális és sporttevékenységek, a hagyományok tudatos ápolása a szabadidő eltöltésének legfontosabb elemei.

A megújuló és fűzős energiákkal a szénhidrogéneket kiszorítottuk az energiaiparból.

A közlekedés harmonizációjával megszűnt a várakozási idő, az Unió legtávolabbi pontjai is két órán belül elérhetővé váltak.

A „világangol” az EU-nak is közös nyelve.

Megszűntek a társadalmi rétegek közötti kirívó különbségek.

Leküzdöttük az etnikai problémákat a tolerancia magasabb szintre fejlődésével.

A jövőkép előnyei

Az egyénnek: hosszabb, tartalmasabb, nyugodtabb élet.

A családnak: összetartozás erősödik.

A társadalomnak és a világnak: tisztább környezet, hatékonyabb oktatás és nevelés, fejlettebb társadalom – és mindenki számára elérhető.

Mi szükséges a megvalósításához?

- jogszabályok
- szociálpolitika, szociológia
- pszichológia
- orvostudomány, egészségügy
- környezetgazdálkodás
- közgazdaságtan, gazdaság
- oktatás, nevelés
- úrkutatás

26. javaslat: Hatékony városi infrastruktúra fejlesztése a többgenerációs életstílus támogatásához

A javaslat leírása

Biztosítani kell a hagyományos családmódel jövőbeni túlélésének lehetőségeit. Támogatni kell olyan kommunikációs és mobiltechnológiák fejlesztését, amelyek segítenek a családi értékstruktúrák fenntartásában. Támogatni kell a városi tervezést és az infrastrukturális fejlesztéseket, amelyek barátságos környezetet biztosítanak a nagycsaládoknak és kielégíthetik a családi életciklus során változó szükségleteiket.

Az „élő laboratórium” megközelítés* segíthet a többgenerációs családon belüli kapcsolatok fenntartásában és megerősítésében.

A szakértők értékelése a javaslatról

• Újdonság

Választ ad a kihívásokra, amelyeket a magasabb várható átlagos élettartam és a családi struktúrák fenntartásának igénye idéz elő.

• Fontosság

A társadalmak elöregedése miatt nagyon meredeken emelkednek a költségek. Ez azt jelenti, hogy a költségek hatékonyabb felhasználása együtt járhat a családi struktúrák fenntartásának humanisztikus elképzelésével a vegyes életkorú családok korában.

• Időzítés

Ezeket az igényeket mindenképpen figyelembe kell venni a társadalom- és bölcsészettudományi (SSH*) kutatás, az infokommunikációs technológiák és a közgazdaság-tudományi kutatások során a 8. keretprogramban*.

A javaslat alapjául szolgáló jövőkép

56. jövőkép: Hagyományos, többgenerációs családmódel az Unióban

Rövid összefoglalás

A hagyományos, többgenerációs családi módel támogatása. Az élhető család, amit meghatároz a mikro- és makrokörnyezet. Ennek köszönhetően létrejön egy társadalmiszerkezet-változás.

Részletes leírás

Stabil és harmonikus, biztos értékrendek kialakítása, aminek köszönhetően hitelesen képviselhető jövőkép jön létre, amely változásokat és válságokat képes átvészelni. (Új

társadalmi szerkezet.) Ebben a modellben megtalálja helyét a szépkorú nyugdíjas, az aktív kereső és a járhatóbb életutat remélő gyermek.

2045-ben egy többgenerációs család közös reggelije egy egész család bevonásával zajlik. A férfi és női szerepek megosztása a családban: A harmadik és legkisebb gyerekekkel az apuka marad otthon. A munkahely által támogatott lakóhelyről, a kedvezményes bérleményű ökoházból pár perc alatt megközelíthető. Az egy fő dolgozó a családból képes biztosítani az egész család egzisztenciális és anyagi jólétét. A nagyszülők a lakóháznak megfelelő ökoszisztémát működtetik. Nagypapa napkollektort javít, nagymama biokertet gondoz. Az otthon maradó szülő olyan iskolába viszi a gyermekét, ahol lehetőség van az igény szerinti integrált oktatásra (nemre, fajra, nemi identitásra, sérültségre tekintet nélkül zajlik). Az uniós tagállamok között a társadalmi megújulás operatív program (TÁMOP) támogatásával a család akár az EU bármely övezetébe is elmehet csereüdüléssel az üdülési csekk segítségével. A médiában az uniós tagállamokra szabott hagyományőrző, image-építő műsorok és reklámok is helyet kapnak főműsoridőben. A társadalmi felelősségvállalás (CSR) kiterjedt pályázati rendszer segítségével az oktatási, a kulturális, a szabadidős tevékenységek támogatása családonként is elérhetővé válik. Ezeket országonként egy-egy szervezet koordinálja. Magyarországon a Nagycsaládosok Országos Egyesülete (NOE).

A jövőkép előnyei

Létrejön egy társadalmiszerkezet-változás, amely a többgenerációs családmódel működését segíti.

Negatív hatásai

A hagyományos, többgenerációs családok számára jó, ettől eltérők számára lehet negatív.

Mi szükséges a megvalósításához?

A hagyományok biztos ismerete. Oktatásügyi szakpolitika, kommunikáció és családi-szociális szféra civil és kormányzati párbeszéde. Egységes szociális EU-s intézet létrehozása régiónkénti koordinálással. A megváltozott munkaképességűek visszavezetésével a munkaerőpiacra valamennyi anyagi erőforrás felszabadítható. A reális közterhek szintén szükségeseek. És harmónia a családban.

27. javaslat: A nyugdíjasok munkavégzésének bátorítása a vállalatirányításban*

A javaslat leírása

Bátorítani kell az időstanácsok és hálózataik létrehozását a vállalatirányításban*. A vállalatirányítási kódexben szerepelnie kell az idősek munkavégzéséről szóló beszámolóknak és az egykori munkavállalókkal való együttműködés különböző formáinak.

Ösztönözni kell az európai vállalatokat, hogy létrehozzák az Idősek Tanácsát a cégen belül, így a tanácsadó testületeikben fel tudják használni egykori alkalmazottaik tudását és tapasztalatát. A vállalatirányításban a tudás felhalmozásának kiemelt szerepet kell kapnia.

A szakértők értékelése a javaslatról

• Újdonság

Már vannak előzetes megbeszélések erről a témáról. Az idősek (az egykori dolgozók, akik mostanra nyugdíjasok) munkavégzése előfordul ugyan a vállalatok irányításában, de ennek nincsen szervezett formája.

• Fontosság

A mostani elöregedő társadalmakban hatalmas mennyiségű tudás vesz el akkor, amikor a nyugdíjazott alkalmazottak elhagyják a céget. Egy versenyképes tudásalapú társadalom nem engedhet meg magának ilyen veszteséget.

- **Időzítés**

Fel kell venni a 8. keretprogram* kiemelt témái (prioritásai) közé.

A javaslat alapjául szolgáló jövőkép

59. jövőkép: Nyugodt időskor – aktívan

Rövid összefoglalás

Nyugdíjkorhatár, kedvezmények.

Egészségmegőrzés, prevenció.

Állami és magán-nyugdíjbiztosítás, EU-s nyugdíjalap.

Több generáció együttélése.

Aktív életmód, tapasztalatok átadása.

Részletes leírás

Egy átdolgozott élet után elérte a nyugdíjkorhatárt, amely nőknek, férfiaknak 65 év. 40 éves korától mindenre kiterjedő, kötelező szűrővizsgálatokon vesz részt. A nyugdíja két részből tevődik össze: 50 százalék állami nyugdíj, 50 százalék magán-nyugdíjpénztári takarékoságból. Nem tart attól, hogy nyugdíj nélkül marad, mert az EU-s országok létrehozta egy közös nyugdíjalapot, amelyből a kevésbé fejlett országok nyugdíjalapjainak kiegészítésére használnak fel, mivel a nyugdíjrendszer az EU-ban egységes.

A nyugdíjba menéssel nem szakadt meg a kapcsolata a munkahellyel, számítanak arra a szaktudásra, amit felhalmozott. Közreműködik volt munkahelyén az úgynevezett Idősek Tanácsában hetente egyszer. Aktív életet szeretne élni továbbra is, ezért több civil szervezet munkájában is részt vesz. Ebéd után elmegy abba a gyógyfürdőbe, ahová 55 éves korától kedvezményesen jár. Megtervezi, hogy holnap melyik klubba megy, mert szeretné megtanulni a szobrászatot. Holnap délelőtt szeretné meglátogatni azt a régi barátját, aki eladta a lakását, és ennek fejében szociális intézményben él. Sajnos a szomszédjának nem adatott meg ez a lehetőség, de mivel van három gyermeke, akiktől ugyan nem akart segítséget kérni, de a családsegítő kötelezte őket, hogy az intézményi ellátásában anyagi helyzetük arányában részt vállaljanak. Mivel náluk több generáció él együtt, délután lehetősége van az unokáival foglalkozni.

Este hangvezérléses pda-n beszél azzal a barátjával, akinek speciális, a közt érintő foglalkozása van és mivel elérte a 60 éves kort, már nyugdíjba ment.

A jövő héten ünneplik idős szülei 65. házassági évfordulóját, amit egészségesen megérték, mert az öregkori betegségek kezelése nagyot fejlődött, valamint eddig is folyamatosan igénybe vették az egészségpénztári tagsággal járó kedvezményeket.

A jövőkép előnyei

Nyugodt öregkor, nem lesznek frusztrált emberek. A nyugdíjas nem érzi, hogy felesleges, mert aktivitását a társadalom igényli.

Mi szükséges a megvalósításához?

Társadalomkutatók, Szociális és Egészségügyi Minisztérium, civil szervezetek.

Egységes, kidolgozott, kiszámítható nyugdíjreform.

A fontosság szerinti sorba rendezéshez használt 27 szakértői javaslat rövidített változata

1. Humanisztikus kutatás arról, hogy mit jelent napjainkban a haldoklás méltósága az európaiak számára

Az emberek bevonásával olyan, elsősorban antropológiai kutatásokat kell végezni, amelyek során a mostani előregedő társadalmakban élő emberek összejöhetnek és megbeszélhetik a

haldoklással és a haldoklás méltóságával kapcsolatos aggodalmaikat – ezáltal közösségek is létrejöhetnek.

Kapcsolódó jövőkép: 7. Méltósággal lehessen meghalni egy segítővel, a család és a rokonok körében.

Az ajánlás kapcsolódik még: 11. jövőkép: Halálútlevél

2. Eszközök a fogyatékos emberek számára

A legkorszerűbb eszközöket kell kutatni és kifejleszteni a fogyatékosokkal élők és az idősek számára. Ezt olyan sokoldalú megközelítéssel kell megalapozni, amely összehozza a technológia és a társadalomtudományok szakértőit.

Kapcsolódó jövőkép: 9. A fogyatékos emberek teljes értékű tagjai a társadalomnak

3. Európai tévé – egység a sokféleségben. Állandó műhely az identitás felépítéséről és kifejezéséről szóló kísérletekhez (IdenTVLab)

Létre kell hozni egy tévéadót, amely segíti az európai identitás különböző formáinak a kialakítását és az eltérő kultúrák közti együttműködést.

Kapcsolódó jövőkép: 10. Tévével az európai identitás megteremtéséért

4. Plug-and-play kommunikáció: szabványok az okos-készülékekhez

Az okos-társadalomról szóló jövőkép megvalósításához és annak elkerülésére, hogy elpocsékoljuk az erőforrásokat, szükség van az okos-készülékek szabványosítására. Ezáltal el lehet érni a biztonság és a magánélet védelmének egy alapvető szintjét, és azt, hogy az okos-készülékek márkától és típustól függetlenül kommunikálni tudjanak egymással.

Kapcsolódó jövőkép: 12. Okos-társadalom

5. Jövő kutatás és vizsgálatok a decentralizált energiatermelő rendszerek fenntarthatóságáról és az energiával kapcsolatos konfliktusok megoldásáról

Jövő kutatásokra* és vizsgálatokra van szükség a kormányzást érő kihívásokról az energiatermelés és -elosztás területén, valamint a decentralizált és fenntartható energiatermelés új lehetőségeiről a jövőbeni konfliktusok megelőzésének érdekében.

Kapcsolódó jövőkép: 13. Végtelen energia (nincs függés a fosszilis energiahordozóktól; helyben, környezetbarát módon állítják elő az energiát)

6. SSH* kutatási programra van szükség a munka jövőjéről helyi, regionális és globális szinten

Kutatási programot kell meghirdetni az SSH* program következő pályázati felhívásában a munkáról helyi, regionális és globális szinten. Beletartoznának a munka újradefiniálásáról, a rugalmas biztonságról (flexicurity)*, a munka és a magánélet egyensúlyáról, a létminimumról, az új álláslehetőségekről és a társadalmi felelősségvállalásról szóló kutatások. Résztvevőként a polgárokat is be kell vonni ebbe a kutatási programba.

Kapcsolódó jövőkép: 17. Ahol akarat van, ott munka is van (Munka mindenkinek. Egy jövőkép a munka és a magánélet közti egyensúlyról, az önkéntes munkáról és a teljes foglalkoztatásról)

7. Több kutatás az emberi érzékszervek fejlesztéséről

Előzetes kutatásokat kell végezni a bionikus és a gép és ember közti közvetítésről azzal a céllal, hogy javítsuk az emberi érzékszervek képességeit. A legnagyobb hangsúly a technológiai lehetőségeken lenne, de az is szerepet kapna, hogy milyen tudás halmozódott fel a közelmúltban végzett vizsgálatok során a pszichológiai, etikai, filozófiai interdiszciplináris kutatásokban.

Kapcsolódó jövőkép: 19. Tégy emberré! (Egy álom az egészségről és a wellnessről, a technikáról és az erkölcsről)

8. Etikai véleményezést a bio- és bionikus termelésről

A radikálisan új genetikai és technológiai kezelések etikai vonatkozásait uniós szinten létrehozott, etikai kutatásokkal foglalkozó tanácsnak és tanácsadó testületeknek kell szisztematikusan megvizsgálni. Interdiszciplináris etikai kutatási programokat kell kidolgozni.
Kapcsolódó jövőkép: 19. Tégy emberré! (Egy álom az egészségről és a wellnessről, a technikáról és az erkölcsről)

9. A városi tér optimalizálása: a sűrűn lakott európai ökövárosok felé

Próbaprojekteket kell elindítani olyan európai ökövárosok létrehozására, ahol fenntartható a hulladékkezelés, a közlekedés, a városi tér használata és az energiateljesítmény. Mindezt a polgárok bevonásával, aktív részvételével kell megvalósítani.
Kapcsolódó jövőkép: 20. Egy modern európai város 2050-ben

10. A közös agrárpolitikától az európai mezőgazdasági szakpolitikáig: vissza a kertészeti hagyományokhoz

Jövőkutatási* és összehasonlító elemzéseket kell végezni Európa különböző régióinak mezőgazdasági adottságairól. Ezek célja, hogy európai szakpolitikát dolgozzanak ki a kertészeti hagyományok felélesztéséhez, és ezáltal kiváló minőségű mezőgazdasági termékek előállítására nyíljon lehetőség.

Kapcsolódó jövőkép: 21. Bulgária – Európa kertje

11. Kutatás a termékekben lévő nagyon összetett anyagok használata és újrahasznosítása közti ellentmondásról

Kutatást kell végezni olyan új anyagokról, amelyek javítják a technikai teljesítményt, miközben könnyen újrahasznosíthatók. És kutatni kell olyan új technológiai folyamatokat, amelyek lehetővé teszik a nagy teljesítményt biztosító anyagok újrahasznosítását és újbóli felhasználását.

Kapcsolódó jövőkép: 22. Ökotechnikai jövő

12. Közvetlen demokrácia e-szavazással

Az e-szavazás segítségével a polgárokat gyakrabban és könnyebben be lehetne vonni a parlamenti választásokba, valamint azokba az egyedi döntésekbe, amelyek meghatározzák a társadalom életét, fejlődését.

Kapcsolódó jövőkép: 25. Kapcsolat a generációk, a tér és az idő között

13. Az elismerés politikája

Szükség van egy új kutatási téma kidolgozására, amelyet úgy hívnak, hogy „az elismerés politikája”, és egy terület, ország, régió, értékek, hagyományok stb. egyediségének erősítésével foglalkozik. A kutatáshoz fontos az emberek részvétele és a cselekvéskutatás*.

Kapcsolódó jövőkép: 26. Egy Bulgária, egy Európa, egy világ – egy egész

14. Szófia mint ökomodell az európai fővárosok számára

Létre kell hozni egy interdiszciplináris „Ököváros” európai programot jelentős pénzügyi támogatással annak támogatására, hogy az európai városokat az ökomodell szerint átalakítsák, és a legjobb megoldásokat* megoszthassák egymással.

Kapcsolódó jövőkép: 27. Szófia – a zöld főváros

15. Egyezmények a termelői szervezetekkel az antibiotikumok és a hormonok mellőzéséről

Kutatást kell végezni a 8. keretprogramban* az állatok etikai, jogi és filozófiai státusáról. Egyezményeket kell kidolgozni az antibiotikumok és a hormonok mellőzéséről, amiket helyi vagy regionális szinten fognak végrehajtani, de ezt európai szinten kell összehangolni.

Kapcsolódó jövőkép: 31. Felelős állattenyésztés az EU-ban

16. Innovatív részvételi struktúrák

Innovatív kísérleteket kell végezni a polgárok bevonásával. Új módszertan kipróbálásával nagyszabású feltáró cselekvéskutatásokat kell végezni*, és az új kommunikációs technológiákkal kell segíteni a polgárok politikai, közéleti vitáit, eszmecseréit.

Kapcsolódó jövőkép: 32: Az EU az emberekért

Az ajánlás kapcsolódik még: 36. jövőkép: A tömegtájékoztatás szerepét átveszik a tájékozódó tömegek (kommunikációs technológiák a részvételi struktúrák, lehetőségek fejlesztésére), 42. jövőkép: Európa tévé (egy médiát biztosít ezekhez a módszerekhez)

17. Az elöregedő társadalmaknak szükségük van innovációkra

Kutatást kellene végezni annak feltárására, hogy egy teljes foglalkoztatásból a teljes nyugdíjazásba való átmenetnek milyen hatása lenne a munkaerőpiacra. Az lenne a cél, hogy felülvizsgáljuk a nyugdíjpolitikát napjainkban jellemző merev nyugdíjkorhatárt és nyugdíjazási rendszert.

Kapcsolódó jövőkép: 33. Az idős ember egy erőforrás

Az ajánlás kapcsolódik még: 17. jövőkép: Ahol akarat van, ott munka is van, 50. jövőkép: Az EU és a családalapítás és családfenntartás segítése

18. A tömegközlekedéshez való hozzájutást segítő technikai és társadalmi innovációk

Olyan technikai és társadalmi innovációkat kell támogatni, amelyekkel az emberek egy intelligens és interaktív hálózaton* keresztül könnyebben hozzájutnak a közlekedési eszközökhöz. Ennek a hálózatnak rugalmas, utasbarát és környezetbarát módon kell magába foglalnia a helyi és az országokon átívelő közlekedést.

Kapcsolódó jövőkép: 35. Környezetvédelmi szempontból megbízható közlekedés egész Európában

19. Avatárak kifejlesztése, akik az egyén fizikailag távoli helyetteseként tudnak cselekedni

Kutatni kell az avatárak létrehozásának lehetőségeit, kérdéseit, ami magában foglalná az agy és a gép közti közvetítés kutatását, technikai kutatást, jogi és biztosítási esetek, valamint a társadalmi következmények kutatását.

Kapcsolódó jövőkép: 36. A tömegtájékoztatás szerepét átveszik a tájékozódó tömegek

20. Növények és technikák kikísérletezése vagy kiválasztása a szélsőséges éghajlatú területekre

Olyan növények kutatását, nemesítését, használatát kell ösztönözni, amelyek alkalmazkodnak a szélsőségesen nedves vagy száraz területekhez és amelyek képesek ellenállni a szélsőséges éghajlati feltételeknek.

Kapcsolódó jövőkép: 39. Fenntartható az élelmiszer-termelés az EU-ban

21. A bevándorlók és menekültek elismerésének politikája

A politikának kevésbé kellene a fenyegetésre tenni a hangsúlyt a bevándorlókkal és a menekültekkel szemben. A menekültek újfajta, pozitív bemutatására van szükség az oktatási, kulturális, bevándorlási és médiapolitikában, hogy megváltozzon a polgárok és a hivatalnokok gondolkodásmódja a bevándorlókkal kapcsolatban.

Kapcsolódó jövőkép: 40. A nyelv és a kultúra megerősítése

22. A biofinomítók* használatának ösztönzése

Kutatási programra van szükség a biofinomítókról*, amelyek képesek természetes alapú, biológiailag lebomló vegyszerek előállítására és így a fosszilis alapú vegyi anyagok kiváltására. Erre európai és országos szinten is szükség van oly módon, hogy a kutatás figyelembe veszi a helyi és nemzetközi biofinomítók* közti együttműködés lehetőségét.

Kapcsolódó jövőkép: 44. Legyőztük a legrosszabb környezeti veszélyeket

23. A legjobb finn megoldások elterjesztése és felhasználása más országokban

A finn tudomány és technológia döntéshozóinak be kell mutatniuk a finn innovációs sikereket, más uniós tagállamok véleményezik, rámutatnak a gyenge pontokra és kiegészítéseket vagy alternatív megoldásokat javasolnak.

Kapcsolódó jövőkép: 45. Finnország úttörő az innovációban

24. Menjünk és fedezzük fel újra a vidéket!

A jövőkutatás* segítségével új jövőképeket kell tervezni, hogy vonzóvá tegyük a modern mindennapi életet vidéken. A jövőkutatásnak* foglalkoznia kell a vidéki mobilitással, a kulturális és politikai élettel, a foglalkoztatással, valamint a termelés és a rekreáció közti egyensúllyal.

Kapcsolódó jövőkép: 49. Menjünk vidékre!

28. Világméretű együttműködés az űrtechnológiában

Széleskörű társadalmi támogatásra van szükség egy olyan világméretű kutatási összefogáshoz, amely az 1960-as évek űrprogramjához hasonlóan új megaprogramként valósulna meg, és így biztosítani lehetne a folyamat demokratikus jellegét. Nemzetközi pénzügyi támogatást kapna azzal az általános célkitűzéssel, hogy biztosítsa az emberi kultúra túlélését hosszú távon akkor is, amikor majd megsemmisül a bolygó.

Kapcsolódó jövőkép: 60. Űr-felfedező utak a jövő megoldásaiért

29. Kutatási projekt a globális kormányzásról

Kutatni kell, hogy mik a feltételei az igazságos és békés világ érdekében tevékenykedő, országok feletti kormányzás létrehozásának. A 8. keretprogramnak* oktatási és csereprogramokat kell indítani a világpolgári identitás megteremtése érdekében.

Kapcsolódó jövőkép: 63. Egy fényesebb jövő – vagy csak álom?

30. Az ember és gép közötti közvetítés kutatása

Fejleszteni kell az ember és gép közötti közvetítést, hogy több információt és nagyobb hatékonysággal tudjunk befogadni az érzékszerveinkkel. Ez nagyon sok technikai, valamint társadalmi és etikai (egészségügyi és biztonsági) kérdést vet fel, amelyeket meg kell vizsgálni.

Kapcsolódó jövőkép: 69. Könnyen és mindenhol hozzájutunk a szolgáltatásokhoz az infokommunikációs technológiákkal

Szótár

7. és 8. keretprogram

A keretprogram (angol rövidítése: FP) az Európai Unió legfontosabb eszköze a kutatás és a technológiai fejlődés támogatására azzal a céllal, hogy ösztönözze a növekedést, a versenyképességet és a foglalkoztatást Európában. A keretprogramokba beletartozik mindenfajta, kutatáshoz kapcsolódó tevékenység az Unióban. Különböző témákat és tudományterületeket fed le egy ilyen program, és mind kutatócsoportok, mind egyéni kutatók pályázhatnak támogatásra egy keretprogram büdzséséből. A 7. keretprogram a 2007 és 2013 közötti, a 8. az utána következő időszakra vonatkozik.

Biofinomító

A biofinomító alapjául szolgáló technológia nagyon hasonló az olajfinomítóhoz, csak biomasszából, például fából vagy cukornádból állítja elő az üzemanyagot vagy a vegyi anyagokat. Csökkenti a hulladék mennyiségét és fenntarthatóvá teszi a mezőgazdasági és az ipari termelést. Továbbá hozzájárul a véges fosszilis energiaforrások kiváltásához.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Biorefinery> (németül)

Cselekvéskutatás

„A cselekvéskutatás egyszerre próbál választ adni az emberek gyakorlati problémáira, aggodalmaira egy konkrét helyzetben és megfelelni a társadalomtudományos kutatások céljainak. Ezért a cselekvéskutatásnak kettős törekvése van: tanulmányozza a rendszert és közben együttműködik a rendszer szereplőivel azért, hogy egy közösen kívánatosnak tartott irányba megváltoztassák. Ez a kettős cél megköveteli, hogy a kutató és akiket tanulmányoz szorosan együttműködjenek, ez pedig erősíti a kutatási folyamat egyik legfontosabb elemét, az együtt-tanulást.” Rory O’Brian: An Overview of the Methodological Approach of Action Research (Áttekintés a cselekvéskutatás módszertani megközelítéséről)

„Élő laboratórium”, „élő laboratórium” megközelítés

Az „élő laboratórium” megközelítés olyan kutatási módszer, amelyet új technológiák kifejlesztésére vagy szakpolitikák kidolgozására használnak, és a vásárlók vagy a polgárok aktív részvételével zajlik. Olyan munkamódszert alkalmaz, amely az embereket felhasználóként és társszerzőként bevonja a teljes fejlesztési, kidolgozási folyamatba, figyelembe veszi a felhasználók igényeit, valamint a szolgáltatók munkafeltételeit. Általában technológiai fejlesztéseknél alkalmazzák az „élő laboratóriumot”, amikor egy új, még nem létező technológiai megoldást vagy készüléket mutatnak be a leendő vásárlóknak vagy a polgároknak, hogy véleményt mondjanak az új technológiai megoldásról. Ebben az esetben a szolgáltató vagy a döntéshozó és a vásárlók vagy a polgárok együtt dolgoznak és tervezik meg a jövő fejlesztéseit.

<http://www.lilan.org/en/Living-labs-description/>

Jövőkutatás

A jövőkutatás olyan módszer, amely úgy próbálja leírni, hogy mi történhet a jövőben, hogy csökkenti a bizonytalanság szintjét. A múlt és a jelen trendjeit is elemezni kell a jövőkutatás során, és nemcsak a nagy trendeket, hanem a változás csiráit, a gyenge jeleket is.

Legjobb gyakorlat

Olyan módszerek és technikák, amelyek következetesen jobb eredményt produkálnak, mint más eljárások, és amelyeket etalonnak szoktak használni és igyekeznek elérni. Ugyanakkor nincs olyan gyakorlat, amely mindenkinek minden helyzetben a legjobb lenne, és egyetlen legjobb megoldás sem marad sokáig a legjobb, hiszen az emberek folyamatosan új és jobb módszereket keresnek.

<http://www.businessdictionary.com/definition/best-practice.html>.

Rugalmas biztonság (flexicurity)

Az angol flexicurity kifejezés (a rugalmasság és biztonság szavak összetétele) jelentése: „...az állások, a foglalkoztatás, a jövedelmek és az összetett biztonság egy olyan szintje, amely a relatív gyenge helyzetben lévők munkaerő-piaci karrierjét és saját életében való előmenetelét segíti, valamint tartós és magas színvonalú munkaerő-piaci részvételt és társadalmi befogadást tesz lehetővé, miközben (külső és belső) számbeli, funkcionális és berrugalmasságot nyújt, ami lehetővé teszi a munkaerőpiacok (és az egyes vállalatok) számára az időszerű és megfelelő alkalmazkodást a változó feltételekhez annak érdekében, hogy fenntartsák és ösztönözzék a versenyképességet és a termelékenységet” (Wilthagen and Tros, 2004). Employment in Europe, 2006, European Commission (Foglalkoztatás Európában, 2006., Európai Bizottság)

Szerves, intelligens, élő (maguktól alkalmazkodó) hálózatok

A legtöbb esetben a magától alkalmazkodó hálózat egy olyan rendszer, amely a tanulási folyamat során a hálózaton keresztüláramló külső és belső információk alapján megváltoztatja a struktúráját. (Wikipedia)

Társadalom- és bölcsészettudomány (SSH)

Az SSH a társadalom- és bölcsészettudomány angol rövidítése és a 7. keretprogram* egyik nagy témacsoportja. Célja a közös európai kutatások támogatása ezeken a tudományterületeken. E kutatási tevékenységeket az Európai Unió pénzzel is támogatja, és néhány kulcsterületet előre meghatároznak a kutatások közül, hogy elősegítsék a közös európai megoldások megszületését a közös kihívásokra. Ezáltal kevésbé költségesen és hatékonyabban működik az európai kutatási infrastruktúra, mert az erőforrásokat összehangolják, a kutatók pedig közös tudáshoz jutnak arról, hogy milyen a kutatási kultúra más tagállamokban.

Vállalatirányítás

A vállalatirányítás folyamatok, szokások, szakpolitikák, jogszabályok és intézmények összességét jelenti, amelyek meghatározzák egy vállalat vagy cég irányítását, ügymenetét vagy ellenőrzését. A vállalatirányításhoz hozzátartozik az érintettek közötti kapcsolat és a vállalat vezetését meghatározó célok. A legfontosabb érintettek a részvényesek, az igazgatótanács, az alkalmazottak, a vásárlók vagy ügyfelek, a hitelezők, a beszállítók és általában véve az egész közösség.